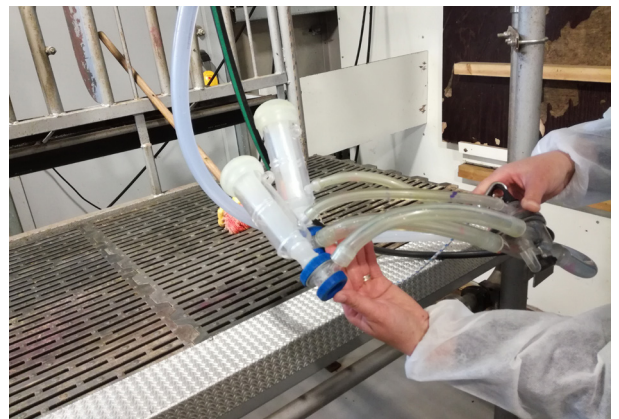

ALOITTAVAN VUOHITILAN OPAS

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Ota yhteyttä:

Sanni Virtanen

hankevetäjä

043 826 8639

sanni.virtanen@proagria.fi

Milla Alanco-Ollqvist

erityisasiantuntija, lammas- ja vuohituotanto

040 7060 558

milla.alanco-ollqvist@proagria.fi

Juha Pennala

talousasiantuntija

043 827 3578

juha.pennala@proagria.fi

Elina Tiinanen

asiantuntija, rakentaminen

040 560 9038

elina.tiinanen@proagria.fi

www.proagria.fi/ep

Sisällysluettelo

1.	ALOITTAVAN VUOHITILAN TUOTANTOVAIHTOEHDOT	4
1.1	Vuohenmaidontuotanto	
1.2	Kililihantuotanto	
2.	SUUNNITELTAVIA ASIOITA	5
2.1	Tuotantoon liittyvät asiat	
2.2	Talouteen liittyvät asiat	
2.3	Rakentamiseen liittyvät asiat	6
3	ETENEMINEN TILAN ALOITTAMISESSA	7
	LISÄTIEDOT JA LÄHTEET	8

Opas on koottu sen hetkisen tiedon pohjalta (01/2019).

1. ALOITTAVAN VUOHITILAN TUOTANTOVAIHTOEHDOT

1.1 Vuohenmaidontuotanto

Valtakunnallisena tavoitteena on nostaa vuohenmaidontuotantoa nykyisestä yhdestä miljoonasta litrasta noin viiteen miljoonaan litraan vuodessa. **Tarvetta on noin, tilojen kokoluokasta riippuen, 20:lle uudelle tilalle.**

Vuohenmaitoa tuotetaan meijeriin (sopimustuotanto) tai tilalla voi olla omaa jatkojalostusta (tarvitaan juustolatilat ja markkinointikanavat).

Yksi kuttu kerryttää 0,2 eläinyksikköä (EU-tuet). Kuttuja on yleensä suomalaisella vuohi-tilalla noin 100-500 kpl. Määrään vaikuttavat mm.käytettävissä oleva peltomäärä ja rakennukset sekä työvoima. Yksi ihminen voi hoitaa 100-150 kuttua.

Kutun tiineysaika on 5 kuukautta. Kutun lypsykausi alkaa poikimisesta, lypsykauden pituus voi vaihdella 11- 38 kk. Kutun keskimääräinen maitotuotos on noin 500-800 litraa vuodessa. Suomessa yleisin rotu on suomenvuohi. Lisäksi on saatavilla siemennysten kautta tuontirotuja: Saanen, Alpine ja liharotu Boer.

Tuotantorytmi

Yleensä astutus tai siemennys tehdään syksyllä, jolloin kutut poikivat keväällä. Meijerit tarvitsevat maitoa vuoden ympäri eli on suositeltavaa rytmittää poikimisia.

1.2 Kilinlihantuotanto

Kilinlihan markkinoita selvitetään vielä. Valtakunnallisena tavoitteena on myydä 20.000 kg kilinlihaa vuosittain. **Haussa on kasvattajia, joiden yksikkökoko on 200-500 kiliä, tähän tarvitaan 4-8 kasvattamoa.** Teuraskilin elopainotavoitteena on 40 kg, josta saadaan noin 10-12kg /kili ruhopaino. Kili kerryttää 0,06 eläinyksikköä vuodessa, laskenta alkaa 2kk iästä (EU-tuet). Kasvatusaika on 8-12 kuukautta, kunnes eläimet ovat tavoitepainossa. Yleensä kilit syntyvät keväällä, mutta tuotantorytmiä on mahdollista jaksottaa.

Tuotantorytmi

Kuttu ja kili pidetään yhdessä vähintään 24h synnytyksestä. Syntyneelle kilille annetaan ternimaitoa kahden päivän ajan. Kilit kuljetaan 1-2 viikon iässä kasvatustilalle.

Vaihe 1, alkukasvatus 0-2 kuukauden ikä: ryhmittely pienryhmiin, lämpölamput tai eristetty tila (tilantarve 0,20-0,25m²/kili). Juottotapana on automaatti tai tuttiämpärit. Kilit saavat kutunmaitoa tai juomajauheesta tehtävää juomarehua kahden kuukauden ikään asti, samalla totutetaan eläimet kasvatuskauden rehuihin. Kasvatusrehuja ovat kuivaheinä, säilörehu, vilja ja valkuaisrehut.

Vaihe 2, kasvatus 2-12 kuukauden ikä: Vieroitus maitojuotosta ja yhdistäminen isompiin ryhmiin (tilantarve 0,5m²/kili). Jatketaan kasvatusrehuilla. Kilit ovat vilkkaita ja suositeltavaa on järjestää jaloittelutarha, jossa on vaihtelevaa maastoa tai kiipeilymahdollisuus.

2. SUUNNITELTAVIA ASIOITA

2.1 Tuotantoon liittyvät asiat

Pellon tarve, karkeasti 24 ha/100 kuttua, jos tuotetaan kaikki rehut itse

- Rehut: (tarve 100)
- Ruokintapaikkojen määrä
- Vesipisteiden määrä ja sijainti
- Kilien juottostrategia ja juottolaitteet.

Vuotuinen rehunkulutus kiloina 100 kuttulle			
	talvi	kesä	kg yhteensä
säilörehu ka 30	103000		103000 varataan noin 2 pyöröpaalia/kuttu
kaura	22500	11200	33700
puolitiiviste	6500	2300	8800
kivennäiset	1000	250	1250
laidunruoho		86000	86000 noin 16300 kg/ka

Rehunkulutus 100 kilille kasvatuskaudella (250 päivää)			
	vaihe 1	vaihe2	kg yhteensä
maitojauhe	1500		1500
kaura	500	6500	7000
säilörehu/heinä	500	38000	38500
puolitiiviste	1000	3600	4600
kivennäinen	50	250	300

2.2 Talouteen liittyvät asiat

- Koneet: tarvitaanko omia koneita tai voidaan käyttää yhteiskoneita tai urakoitsijaa.
- Tuotantokustannus: tuotettu maitomäärä, kasvatusaika ja käytettävien rehujen hinnat sekä työmäärä.
- Rakennuskustannukset.
- Kilin/kuttujen ostohinta, kuljetuskulut, kilin myyntihinta, teurastuskulut tuleeko kilin myyjälle tai lihan ostajalle.
- Terveydenhoitokulut.
- Investointituet; rakentaminen, tuotanto-olosuhteiden parantaminen, energia.

Kuttupalkkio on AB-tukialueella maksettava EU-rahoitteinen tuki. Tuki on 100 eur./kuttu. Kuttujen pohjoinen kotieläintuki maksetaan C-tukialueelle. Tuen määrä määräytyy C tukialueen sisäisten alueiden mukaisesti. Tuki on 761 - 1486 eur. /eläinyksikkö. Kuttutuet maksetaan yli 12 kuukauden ikäisistä kutuista. Tuki määräytyy tukivuonna vuohirekisteriin merkittyjen tukikelpoisten kuttujen mukaan. Kuttuja tulee olla vähintään 4 eläinyksikköä. Yksi kuttu on 0,2 eläinyksikköä. Lisäksi maitotuotos tulee olla vähintään 400 litraa/kuttu.

Teuraskilipalkkio maksetaan teurastetuista kileistä. alle 12 kuukauden ikäinen eläin, jonka ruhopaino on yli 10 kg. Palkkio on 30 eur./kili.

Alkuperäisrotutuki on osa ympäristösopimusjärjestelmää. Sopimuksen voi tehdä yli vuoden ikäisistä puhdasrotuisista suomenvuohista. Vuohia tulee olla vähintään 5 kpl. Tuki on 300 eur./eläinyksikkö.

Eläinten hyvinvointikorvausta voidaan hakea vuohitiloille. Hyvinvointikorvaus maksetaan toimenpidekohtaisesti.

Luonnonhaittakorvaukseen ja luomutukeen voidaan hakea kotielänkorotusta, mikäli vaadittava eläintiheys täyttyy.

Tukisummat perustuvat vuoden 2018 ennakkotietoihin. Lisää tietoa viljelijäetuista löytyy: <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/>

2.3 Rakentamiseen liittyvät asiat

- Eläintilat ovat yleensä eristämättömiä. Maito huone, lypsyasema ja aputilat ovat lämmintä eristettyä tilaa. Lypsyasemavaihtoehtoja on useita, esimerkiksi takalypsyasema tai lypsykaruselli.
- Tilantarve: vaihtelee valittujen sitoumusten mukaan (tavanomainen/tuettu rakentaminen/-luomu-eläinten hyvinvointikorvaus).
- Ruokintajärjestelmät: säilörehun jakoon on valittavissa erilaisia laitteita. Yleisimpiä ovat paalisilppuri ja apevaunu. Myös matto- tai kiskoruokkijaa voidaan käyttää, vaikka niiden kustannukset ovat korkeammat. Ruokintalaitteiden kustannukset tulisi suhteuttaa eläinmäärään. Toisaalta laitteiden tarkoitus on helpottaa työtä, joten kustannussäästöjä voi syntyä työajan vähentymisestä. Myös laitteiden tarvitsema työleveys ja säilytystilat sekä polttoaine ja huoltokulut tulee huomioida ruokinta strategian valinnassa. Ruokintapöydän leveys vaihtelee 2,5 metristä 5 metriin riippuen valituista laitteista.
- Käytävät ja eläinten siirtely tulee huomioida. Siirtely tulee huomioida suunnitteluvaiheessa. Esimerkiksi kulku lypsyasemalle ja takaisin karsinaan.
- Rehuvarastot: koko lasketaan tarvittavien rehujen ja valittavan kuivituksen mukaan.
- Sairaskarsinat. minimi 1,5m². Vaatimukset vaihtelevat sitoumusten mukaan.
- Jalostuspukkikarsinat: rakenteiden tulee olla vahvoja ja korkeuden noin. 1.5 metriä.

Ruokintahäkin reunan pituus (minimi):

- kili 20cm (0-5kk)
- nuorvuohi 33cm (6-11kk)
- täyskasvuinen vuohi 40cm (12kk=>)
- tiine kuttu 45cm

Vesipisteet 1 jokaista alkavaa 15 vuoden ryhmää kohden.

Rakentamisvaiheessa myös lypsyasema pitäisi miettiä - käytettyjä markkinoilla aika-ajoin, uusissa eri vaihtoehdot, perusasema, karuselli jne.

IKÄ	Tavanomaisen tuotannon minimivaatimus	Eläinten hyvinvointi korvauksen sitoumusehtojen vaatimus	Luonnonmukaisen tuotannon vaatimus
Alle 6 kk kili	0,25 m ² /kili täytepohjalla	0,33 m ² /kili	0,35 m ² /kili
Nuorvuohi (6-12 kk)	0,5 m ² /kili	0,6 m ² /kili	1,5 m ² /kili
Vuohi	1,2 m ² /vuohi täytepohjalla		1,5 m ² /vuohi
Kuttu kileineen	2 m ² täytepohjalattialla		2 m ²
Pukki ryhmässä		1,7 m ² /pukki	
Yksittäiskarsina	1,4 m ²	2,0 m ²	
Sairaskarsina, jossa useita eläimiä		1,8 m ² /eläin	

Jos tilavaatimusta ei ole määritetty erikseen käytetään minimivaatimusta, joka on eläinsuojelulain vaatimus.

Luvat ja lantala

Kunnallinen ympäristölupa tarvitaan, jos tilalla pidetään vähintään 250 kuttua.

Aluehallintoviraston ympäristölupa tarvitaan, jos tilalla pidetään vähintään 2000 vuohia.

Lantala mitoitetaan tarpeiden mukaan. Kuivikelantalan tilavuudeksi on määritetty 1,3 m³/vuohi kileineen vuodessa. Kiliä kohden 0,6 m³/vuodessa. Myös maitohuoneen, lypsyaseman ja sosiaalitulojen jätevedet tulee huomioida. Jätevesille tulee rakentaa sopivat jätevesisäiliöt tai jätevedenpuhdistusjärjestelmät. Loppuun lisätään tuetun rakentamisen asetus, lammas ja vuohi (Valtioneuvoston asetus 1250/2014 (18.12.2018) ja liite I (15.10.2015/1261)

3 ETENEMINEN TILAN ALOITTAMISESSA

- 1) Tuotantosuunnitelma
- 2) Investoinnin tarvekartoitus tai Kilpailukyky -Neuvo2020

Hankesuunnitteluvaihe

- 3) Liiketoimintasuunnitelma
- 4) Eläinten hankinta riittävän ajoissa
- 5) Sopimus maidon ostosta ja hinnasta, sopimus lihan ostosta ja hinnasta
- 6) Maataloustuottajan eläkevakuutuslaki (Myl) tai Yrittäjän eläkevakuutus (yel), lomituspalvelut

Rakennussuunnitteluvaihe

- 9) Rakennuspiirustukset tai peruskorjaussuunnitelma vanhaan rakennukseen
- 10) Rakennuslupa, ympäristölupa, elintarviketuotannon tarkastus, meijerin tarkastus, vesitutkimus

TERMINOLOGIAA

- * Vuohi on yleisnimike
- * Naarasvuohi - kuttu
- * Urosvuohi - pukki
- * Jälkeläinen - kili
- * Poikiminen - kilistely, vuoniminen, poikiminen
- * Vuohinavetta - kuttula

LÄHTEET JA LISÄTIEDOT:

Ruokavirasto (eli entinen Mavi ja Evira) <https://www.ruokavirasto.fi/>
Eläinsuojelulaki
Eläinten hyvinvointikorvaus
Luonnonmukainen tuotanto
Viljelijä tuet
Alkuperäisrotujen kasvattaminen

Valtioneuvoston asetus vuohien suojelusta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100589>

Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista lammas- ja vuohitalousrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2014/20140475>

Luomu eläintuotannon ehdot https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/luomun-lomakkeet/luomutuotannon-ohjeet/eviran_ohje_18217_10_fi_201218.pdf

Eläinten hyvinvointikorvaus, sitomusehdot 2018 (varmistu kumman linkin laitat)
<https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/oppaat-ja-esitteet/ehk-sitomusehdot-2018.pdf>

(sitomusehdot 2019 <https://maaseutuvirasto.mobiezone.fi/zine/502/pdf>)

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141250>